

A KGST egészségügyi szakértőinek tanácskozása

Siófokon csütörtökön befejeződött a KGST Egészségügyi Egyttműködési Alkalmazó Bizottságának a népesség egészségi állapotáról és az egészségügyi ellátás szervezésével foglalkozó szakértői koordinációs ülése. A négynapos tanácskozáson részt vettek a Bolgár Népköztársaság, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság, a Kubai Köztársaság, a Lengyel Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság és a Szovjetunió szakértői küldöttségei, valamint dr. Szergej Szejazajev, a KGST Titkársága egészségügyi osztályának vezetője.

Az ülésen elemezték és értékelték az 1981-1985. évi tudományos együttműködést, áttekintették az elmúlt évben befejezett kutatásokat, valamint a jelenlegi ötéves

tervidőszakra vonatkozó együttműködési programot. Hangsúlyt szoltak néhány olyan témáról, amelyet magyar szakemberek irányításával dolgoztak ki a tagállamok illetékes szervei: így a lakosság progresszív betegellátásának szervezési rendszeréről, orvosi szűrésének és gondozásának értékelési módszeréről, valamint a társadalom-orvostudomány és az egészségügyi szervezés több nyelvű terminológiai értelmező szótáráról. Megállapodtak abban, hogy 1990-ig folytatják közös kutatásait: a népesség egészségi állapotának feltérítését, a halandósági helyzet vizsgálatait, a betegellátás minőségének értékeléséhez szükséges új kritériumok kidolgozását, a lakosság szűrésére és gondozására vonatkozó széles körű társadalmi program összeállítását.

Üzemi orvosok

A Magyar Üzem-egészségügyi Társaság megalakulásának 40. évfordulója alkalmából csütörtökön jubileumi kongresszust tartottak az Országos Munka- és Üzem-egészségügyi Intézetben.

Dr. Horváth Ottó egészségügyi miniszterhelyettes köszöntötte a résztvevőket, beszédében vázolta az üzemi orvosokra háruló legfontosabb feladatokat. A plenáris ülésen áttekintették a társaság négy évtizedes történetét, az üzemi egészségvédelem fejlődését. Majd közgyűlésen dr. Sinka Gábor főtítka beszámolt a társaság 1985. évi tevékenységéről.

Dr. Formaggini Margit, a társaság elnöke zárszavában felhívta a figyelmet azokra az üzemegészségügyi célokra, amelyeket a SZOT állásfoglalásában megfogalmazott.

Megfelelő munkahely

Munkánélküli segély? — kapták fel egyesek a fejüket a hírre, hogy bevezetik az újraelhelyezkedési segélyt azon dolgozóknak, akiknek konkrét munkaviszonya a vállalat felszámolásával vagy szervezett munkaerő-átcsoportosítás következtében megszűnik. A kérdésben érzelmek is lüktetnek, hiszen olyasvalamiről van szó, ami még nem volt, ráadásul az állásnélküliek támogatása a tőkés országokban divik. Nos, hogy itt másféle intézmény született, annak bizonyítását előbből kell kezdeni, mégpedig a veszteséges vállalatok ügyétől.

Most már közismert, hogy több ezer gazdálkodóegységünk közül tavaly 260 volt veszteséges, ezenkívül a szükséges alapok terén is jelentős hiányokkal küszködött. Ha a vállalatok egy részének adómentességét is beszámítjuk — ami egyébként nem konkrét kiadás, de elmaradt bevétel —, akkor tavaly 152,8 milliárd forintot, az előirányzatnál 11,7 milliárdal többet költött a költségvetés a vállalatok valamilyen célú támogatására. Legutóbb törvény született az ilyen vállalatok ügyének rendezéséről, akár szanálással, akár pedig felszámolással, hiszen az ország gazdasága képtelen pótolni azokat a forintmilliókat, amelyeket eddig a támogatásokra költött. A vállalatokkal szembeni lehetséges csőd eljárás viszont felveti a kérdést: mi lesz a dolgozókkal a megszüntetés után?

Magyarországon van munka elég, csak azt kell elérni, hogy a munkaerő és a hely, ahol alkalmazása hatékonyabb, egymásra találjon. Nos, ezt teszi lehetővé az a pénzügyi támogatás, amit az alatt nyújtanak, amikor a szabaddá vált dolgozók, a feléves felmondási időt kitöltve, még fél évig alkalmas munkahelyet keresnek maguknak. Vagyis megfelelő: tudásuknak, képzettségüknek, megszokott életvitójuknak dukálót, és egyben olyat, ahol a fáradság, a gondolkodás több hasznót terem az országnak. Ahol kapós, külföldön-belföldön kelendő portékát készítenek, vagy olyan a vezetés, hogy a rend, a fegyelem, a szervezés teremt „csodákat”.

A munkánélküli — apáink, nagyapáink tanúsíthatják — a mindegy, milyen munka után vetette magát, hogy a család éhen ne haljon. A Balatonnál mesélte egy nyugatnémet építész: csak a családjától háromszáz kilométerre kapott munkát, miután a cége csödbe jutott. Előtte a munkánélküli segély juttatásához igazolnia kellett, hányfelé járt munka után, hányszor jelentkezett. És bár nem lehet csülhető mindaz a kényelmetlenség, gond, amit nálunk is egy ilyen megszüntetés az emberek életében okoz nekünk, mint gazdának, mégsem lehet közömbös, teremt-e gyümölcsöt a munkánk, avagy csak ráfizetést. Érdekünk, hogy az állam szavatolta általános foglalkoztatáson belüli erőnköt a hatékonyan dolgozó munkahelyek kössék le.

Az újraelhelyezkedési segély végül is a munkaerő nagyobb szabadságát teszi lehetővé, azt, hogy a felszabadult dolgozók kényelmesen — ugyanis, a munkaerőt kereső üzemek nagy száma miatt, aligha kell vele hónapokat eltölteni — keressék meg, sőt válogathassanak is az új munkahelyek között. Kényelmesen, hiszen a vállalatmegszűnés után szervezetten is gondoskodnak majd a munka folytatásáról, másutt. Keressélni csak annak kell, akinek elképzelését az ilyen kínálat nem fedi. De persze a vállalatok részéről is megnő a munkaerő-foglalkoztatás szabadsága: nyilván, érdekük lesz az, hogy a felszabadultak közül elsősorban a legjobbakat, legképzettebbeket vegyék át.

Merész lépés húzódik tehát meg az újraelhelyezkedési támogatás, az utat bevezetése mögött. Nyomában annak az időnek a jövőképe sejlik fel, amikor megszűnik a jól ismert kapun belüli munkaerő-fólség, miközben a húzó iparágakban, sűrű exporthoz dolgozó üzemeknek nincs emberük. Mérsékeltén népesedő országunkban, ahol új munkások tízezreit várják a fejlesztendő szolgáltatások, s nincsenek milliárdjai a gyors műszaki fejlesztésre, például a rohamos robotizációra az iparban, meg kell becsülni minden egyes munkáskezelt, véget kell vetni a munkaerővel való pazarlásnak. A jólérzű emberek ezért üdvözlik a döntést, de azt is elvárják, hogy a végrehajtást is átgondoltság, figyelmesség jellemezze.

Sorsokról lesz szó! Az emberek szorosan kötődnek nálunk a munkahelyükhöz, és nemcsak a megszokás miatt. A szálak eltépése — tegye azt szükségessé bárminő gazdasági megfontolás — mindig fájdalmat is okozhat. Erre föl kell készülni, föl kell készíteni az embereket. És vegyük hozzá, még a sok támogatás, figyelem is kevés lehet egynek ahhoz, hogy új munkahelyre leljenek. Mert lehet az új hely közgazdaságilag a réginél megfelelőbb, de azt, hogy jobb az országnak, azt a dolgozónak is éreznie kell: a szellemen, a fogadtatáson, a betanítás türelmességén, az emberséges viszonyokon! És akkor még nem szönlünk arról, mi legyen a munkásszálláson lakókkal, a gyermekgondozási segélyen levőkkel — az ő „átvezetésük” még több figyelmet érdemel.

Meg kell majd oldani, hogy a dolgozók a vállalat megszűnése után is továbbtarthassanak a nappali tagozaton, hogy — mást ne mondjunk — a megszűnő üzem szociális létesítményei, ha átmenetileg is, de tovább működjenek. Hiszen akár a szanalás új rendje, akár pedig az újfajta munkaerő-politika, végtére is, az emberért van. Persze, könnyű ezt deklarálni. Nyilván a pártszervek, a szakszervezetek, az üzemek és a tanácsok erőfeszítésén múlik, valóra válik-e ez a cél.

Komornik Ferenc

Szerszámkovácsok

Csak a múlt?

Rége sok-sok szakmában igazságot lenéztek a kollégák azt az iparost, aki nem tudott egyenesen beverni egy szögét a kemény fába. Ma pedig már a tetőfedő kezében is ott van az elektromos szögbelevő pisztoly. A bútorgyárak kárpitosüzemeiben sűrített levegő segiti a bútorszövet és a faváz egymáshoz rögzítését. A bogárnáműhelyek közül már csak néhány maradt, mutatóba. Azokban az „haphosszú” alig kerül le a kalapács, a harapófogó, a kézi véső a szerzőtartótól. A Részutadatban nem is számít igazán tehetség barbakcsolónak az, aki nem veszi körbe magát ezerféle műveletre képes masinákkal. Ha a panelszertünkben valamiféle házilag kivitelezésre vállalkozunk, máris rohanunk az X-hez, a Hilti-robozozó segítségért.

tak tőkés exportra. Az évtizedforduló nagy visszaesése után az elmúlt években a lassú felfelé kapaszkodásnál tartanak. Erre az évre 9 millió forintot árbevétel tervezték az ilyen kiszállító-sokból. Ez teljes bevételüknek mintegy a negyede. Mindez hallatlanul nyomott árakon. Amikor külföldön eladhatatlan volt a készletszám, még bőséggel akad vevő idehaza. Már a telítettség vált a Házai piac is, lényegesen kisebb a fizetőképes kereslet. Ilyen körülmények között — ugye, ezek után már senkinek sem meglepetés? — a kasszövetkezetnél is veszteséges a házműfogó-család, a sarokcsőfogó, a keresztkulcs és a csempecsöpő gyártása.

Szerencsére, van még olyan tevékenység, amely kerit az elpergő forintok helyére újabbakat. A szerzőmunkásoknak tradicionális bérnyitáskapcsolata van egy NDK-beli, mezőgazdasági eszközöket gyártó nagyvállalattal. Ekealkatrészeket sajtolnak, kovácsolnak, évente ezer-ezernegyszáz tonna acélból. Ez a kapcsolat a VI. ötéves terv időszakában zökkenőmentesen látszott. A VII. ötéves terv éveire a partner már nem kötött középtávú szerződést. Nem utolsósorban azért, mert az árat sokallták az NDK-ban. Most éves megállapodások születnek.

Megkérdeztem Kovács Jánost, a kasszövetkezet elnökét.

— Meddig látja biztosítottnak a jövőjüket?
— Az előrejelzések szerint 1990-ig német partnerünkől minden évben megkapjuk a megrendeléseket. Ebben az időszakban kellene feltétel nélkül új alapokra helyezni a kasszövetkezet gyártásait. A jelenlegi, 13-14 százalékos árbevétel arányos nyereség helyett, a gyorsabb előrelépéshez, ennek a mutatónak el kellene érnie a 18-20 százalékat. Jelenlegi, alacsony hatékonyságunk nem tartós.

A leromlott technikai színvonal csak beruházásokkal lenne javítható. Ha az alkatrészek toldozgatása, foltoztatása helyett jobban koncentrálhatnának a termelőmunkára, áraik sem lépnék túl oly túlzóan termelési színvonalukat. Most évente néhány százzezet költhetnek a fejlesztésre. Ahogy mondani szokták: hát ez még sóra is kevés... Pedig nemcsak a technológiára koncentrálnak a pénz. Mindenképpen változtatni akarnak a hallatlanul nehéz munkakörülményeken. Csak a körszűrő-csiszoló üzem elszívóberendezésére 700 ezer

forintot költöttek a közelmúltban.

Hitel kellene? Az elnök szerint nem ábrándoznak csücsotechnológiáról. Megtenné talán egy időre a vezető ipari országok által „lévetett” technológia is ebben a kis üzemben. A második, harmadvonalbeli gépekkel lehetne itt gazdaságosan termelni. Úgy tünik, piaca is lenne ezeknek a termékeknek. De, milyen gyorsan térülne meg az ide befektetett pénzügy? A népgazdaság pénzügy pontosan ezen a területen próbáljuk meg kamatoztatni? Ezekre a kérdésekre — mint ahogy az egész magyar kohászat jövőjére — nincs egyértelmű válasz.

Búcsúzól még Kovács János elmondja, hogy „A szövetkezetben kell annyi vitalitásnak lennie, amivel jövőt építhet. A csapatmunka sokat segíthet a nehézségek megoldásában. A kollektiva partner az erőfeszítésekből, ha látható az előremozdulás. A harmincéves múlt sokra kötelez...”

A külső szemlélő számára érthető — sőt szimpatikus — az elnöknek érzelmi motivumoktól sem mentes — hite. De ezek az összetevők önmagukban még egy ilyen kis gazdálkodóegység biztonságos továbbéléséhez sem elegendőek. Valamikor, az ösör hajnalán, az ember fejlődésében nagy lépés volt, hogy a pattintott köélt a csiszolt penge váltotta fel. Aztán, sok-sok átételen keresztül, eljutottunk addig, hogy a mechanikus kasszövetkezetek helyét — talán nem is túl a belátható időn — teljesen átveszik az elektromos, elektronikus eszközök. A frissen gyártott antikvitás pedig a piacon ritkán és elenyésző mennyiségben adható el elfogadható áron.

Böle István

Nemzetközi expedíció magyar vezetővel

Borhidi Attilának, a Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai és Botanikai Kutató Intézete igazgatóhelyettesének személyében Magyar tudóst kértek fel a **tanzániai hegyeket borító trópusi óserdők élővilágának feltérképezésére** szervezett nemzetközi expedíció vezetésére. A magyar, svéd és tanzániai szakemberek részvételével októberben induló expedíció költségeit Svédország finanszírozza. A terv szerint **nyolc-kilenc hétig tart a kutatómunka.** Arra keresnek választ az expedíció tagjai, vajon éppen a trópusokon dől el a kérdés: képes-e az emberiség gondoskodni a létfontosságú biztosító élélmiszerekről.

— Azért éppen a trópusokon — hangoztatta Borhidi Attila az MTI munkatársá-

nak adott nyilatkozatában — mert egyrészt a népesség szaporulata ott ötszöröse az átlagosnak, másrészt pedig azért, mert a bőséges esők, a sok napfény és az egybefolyó évszakok következtében a növények biológiai folyamatai a vidékeken gyorsabbak mint máshol, s így **területeket az élélmiszertermelés fontos tartalékának tekintjük.** Ennek ellenére a trópusokon még napjainkban is nagyon alacsony színvonalú a mezőgazdasági termelés. Gondot jelent az, hogy mind a helyi, mind pedig az egész föld éghajlatváltozásait befolyásoló erdők gyors ütemben pusztítják azért, hogy újabb területeket nyerjenek a termeléshez.

— Az expedíció a 2400 méter magas Uzambara hegység erdőiben gyűjtött növények, rovarok tanulmányozása révén alkot majd képet az ottani élővilág ökológiai állapotáról. Megállapításait a **Tanzániai Tudományos Tanács elé terjeszti,** amely aztán ennek alapján

mérlegeli a tennivalókat, többek között azt, hogy hol, mekkora területeket szükséges fokozott védelemben részesíteni.

— Az expedíció résztvevőinek szükséges az alapos tudományos felkészültség, és az alkalmazás a komoly fizikai megterhelésekre. Egy kutatónak ugyanis naponta 40-50 kilogrammnyi növénymintát kell majd gyűjtenie a trópusi óserdőkben, hogy hiteles leltárt állíthassanak össze a rendkívül gazdag élővilágról. Az expedíció vezetője, aki már több hasonló vállalkozásban vett részt, befejezésül kifejezte meggyőződését, hogy a vállalkozás kézzelfogható eredményeket hozhat a hazai tudományok is. A különleges trópusi növény- és rovarminták egy része a Természetudományi Múzeum gyűjteményét **gyarapítja** majd, az új tudományos tapasztalatait pedig beépítik Egyetem trópusimérnök-Egyetem trópusi-mérnök képzésének anyagába.

Emlékfa

Sir Nevill Francis Mott, Nobel-díjas angol fizikus, aki a nem kristályos félvezetőkről rendezett nemzetközi tudományos konferenciára érkezett hazánkba, csütörtökön emléktápláttatott el a balatonfüredi szivóház mellett a parkban.

Az itteni emlékfauitást annak idején Rabindranath Tagore, a Nobel-díjas hindu költő kezdte meg. Az általa elültetett csemete már terebélyes hársfává nőtt, s körülötte azóta több mint 30. Balatonfüreden járt neves ember, köztük állam-és kormányfők, tudósok, művészek és urhajósok gazdagították emlékfauval a parkot.

A TOT elnöke Forráskúton

Tegnap, csütörtökön Szabó István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke a Forráskúti Haladás Tsz-be látogatott, ahol Bartha László, az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának titkára, Szabó Imre tsz-elnök és a szövetkezet vezető munkatársai fogadták, majd megbeszélésre került sor, amelyen részt vett Mag Pál országgyűlési képviselő, a Szentesi Baromfi-feldolgozó Vállalat igazgatója is.

A tsz elnöke tájékoztatta a vendéget a szövetkezet gazdálkodásáról, az elért eredményekről, a termelés fejlesztését szolgáló elgondolásokról. Szabó István megtekintette a termelőszövetkezet üllési baromfitelepét. Elismerően nyilatkozott a gyakorlatban bevezetett és alkalmazott hízalási technológiáról. A megbeszélés és az üzemplátogatás során a tsz vezetői egyeztették termelésfejlesztési elképzeléseiket a baromfi-feldolgozó vállalat igazgatójával, Mag Pállal.